

Huvudman

Västerviks kommun
barn.utbildning@vastervik.se

Beslut

Datum 2026-06-23

Dnr SI 2025:10799

Sida 1 av 8

Ärendet

Tillsyn av introduktionsprogram vid Västerviks gymnasium Rektorsområde 4 i Västerviks kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 3 oktober 2026.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerviks kommun att senast den **23 oktober 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande studiehandledning på modersmålet och frånvaro. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Västerviks kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Västerviks kommun ska vidta följande åtgärder

Studiehandledning på modersmålet

1. Se till att de elever som bedömts vara i behov av studiehandledning på modersmålet ges sådan studiehandledning utifrån elevernas behov. En förteckning över dessa elever ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. Förteckningen ska visa hur många elever som har behov av studiehandledning på modersmålet, vilka språk det avser samt hur behovet tillgodoses. I de fall elever i behov av studiehandledning på modersmålet inte ges sådan handledning ska det av förteckningen framgå vilka ansträngningar som gjorts i syfte att ge dessa elever studiehandledning på modersmålet. (3 kap. 2 § första stycket skollagen och 9 kap. 9 § gymnasieförordningen [2010:2039])

Frånvaro

2. Se till att rektorn, för varje elev med upprepad eller längre frånvaro, skyndsamt startar en frånvaroutredning, om det inte anses obehövligt.

Rektorn ska i en förteckning dokumentera vilket datum en frånvaroutredning har startats för respektive elev under perioden från och med den 10 augusti 2026 till och med den 16 oktober 2026. Om utredningar bedöms som obehövliga och utredning inte genomförs ska skälen till det framgå av huvudmannens redovisning. (15 kap. 16 § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser särskilt stöd och åtgärdsprogram.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (2025:10799) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har under våren 2026 genomfört en tillsyn av introduktionsprogram vid Västerviks gymnasium Rektorsområde 4. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande studiehundledning på modersmålet, frånvaro, extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram.

Skolinspektionen har den 10 oktober 2026 beslutat att förelägga Västerviks kommun att senast den 10 juni 2026 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande studiehundledning på modersmålet, frånvaro samt särskilt stöd och åtgärdsprogram.

Västerviks kommun har den 9 juni 2026 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet. Den 18 juni 2026 inkom även begärda kompletteringar till Skolinspektionen.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Västerviks kommun har följt föreläggandet samt om påtalade brister har avhjälpats

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att det finns 16 elever på skolenheten som är i behov av studiehandledning på modersmålet, men att ingen av dessa elever i dagläget ges studiehandledning på modersmålet. Av redovisningen framgår att det har gjorts ansökningar till modersmålsenheten om studiehandledning på modersmålet för de 16 eleverna, men att ingen elev ännu har fått sitt behov tillgodosett. Det förs en dialog med chefen för modersmålsenheten om de rutiner och strukturer som behöver utvecklas för att möjliggöra studiehandledning på modersmålet utifrån de behov som finns. Vidare framgår av huvudmannens redovisning att det på skolenheten har upprättats nya rutiner för att exempelvis se över behovet av studiehandledning på modersmålet. Det har också gjorts utbildningsinsatser för skolenhetens personal i syfte att öka kompetensen avseende studiehandledning på modersmålet. Av redovisningen framgår inte huruvida huvudmannen har gjort några ansträngningar för att tillgodose elevernas behov av studiehandledning på modersmålet.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att alla elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål (3 kap. 2 § första stycket skollagen).

Av gymnasieförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan. (9 kap. 9 § gymnasieförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det fortsatt föreligger brister i skolenhetens arbete med att ge studiehundledning på modersmålet till elever som är i behov av det. Huvudmannen har sett över interna rutiner och strukturer för arbetet, men inte redovisat några ansträngningar som syftar till att tillgodose elevernas konstaterade behov av studiehundledning. Eleverna saknar därför fortfarande studiehundledning på sitt modersmål. Mot bakgrund av det behöver huvudmannen göra ansträngningar för att tillgodose det behov som finns på skolenheten. Studiehundledning på modersmålet är en rättighet för elever som behöver det. Om elever i behov av studiehundledning på modersmålet inte får det stöd de har rätt till finns risk för att det påverkar deras möjligheter att nå utbildningens mål.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att rektorn, tillsammans med annan personal, regelbundet följer upp frånvaron för samtliga elever på skolenheten i syfte att identifiera elever med upprepad eller längre frånvaro. Elevernas frånvaro dokumenteras utifrån ett system med färgmarkeringar för att skilja mellan skälig och problematisk frånvaro. Vidare framgår av huvudmannens redovisning att det finns ett flertal elever på skolenheten som har upprepad eller längre frånvaro och där det har bedömts vara behövt att starta frånvaroutredning. I flera fall har utredning startat, men av redovisningen framgår att det finns ett antal elever med upprepad och längre frånvaro för vilka utredning inte har startat. I vissa fall anges skälen till det, men i flera fall saknas redovisning av skälen till att frånvaroutredning inte har startat, trots att det bedömts vara behövt.

Huvudmannen har även inkommit med tre frånvaroutredningar, av vilka det framgår vilka åtgärder som ska vidtas i syfte att respektive elev ska öka sin närvaro och fullgöra sin skolgång.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn har följt upp arbetet och konstaterat att antalet frånvaroutredningar har ökat samt att rutiner för och dokumentation av arbetet med frånvaro har förbättrats. De förbättrade rutinerna har gett rektorn ett bättre underlag och en mer samlad bild av elevernas frånvaro. Vidare har rektorn konstaterat att det nya arbets sättet har hjälpt mentorerna att på ett bättre sätt kunna samtala med eleverna om deras frånvaro.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev i gymnasieskolan har upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (15 kap. 16 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att regeringen anser att det är allvarligt att frånvaron är så omfattande i gymnasieskolan. Frånvaro leder i många fall till sjunkande studieresultat och ibland även till att eleven inte når målen för utbildningen. Enligt en rapport från Skolverket var bl.a. hög frånvaro en av de viktigaste orsakerna till att gymnasieelever inte fick godkända betyg i en eller flera kurser (Risk för icke godkänt, Skolverket, 2010). Även Skolverkets uppföljning av gymnasieskolan med fokus på introduktionsprogrammen visar att hög frånvaro är en vanlig orsak till att elever inte når behörighet till nationella program (Introduktionsprogram, Skolverket, rapport 413, 2014). Frånvaro kan således indikera att en elev håller på att distansera sig från skolan, vilket på sikt kan leda till studieavbrott och i förlängningen därmed ökade risker för arbetslöshet och utanförskap. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har i projektet Plug In identifierat framgångsfaktorer för att förhindra studieavbrott varav en sådan faktor är att uppmärksamma tidiga varningssignaler i form av just frånvaro. (prop. 2017/18:183, s. 73)

Vidare framgår av förarbetena att det är viktigt att arbeta förebyggande och att utreda bakomliggande orsaker till elevers frånvaro och bristande måluppfyllelse, så att lämpliga åtgärder i god tid kan vidtas så att eleverna ska uppnå utbildningsmålen. Rektorn bör ansvara för att upprepad eller längre frånvaro utreds oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro. En utredning ska dock inte behöva göras i de fall en utredning är obehövlig, som t.ex. vid redan beviljad ledighet eller om rektorn redan har kännedom om återkommande behov av vårdbesök. Regeringen anser att frågan om hur omfattande en utredning av frånvaro behöver vara måste avgöras i det enskilda fallet. Regeringen anser att det i vissa fall kan räcka med en enklare utredning, t.ex. att vid en längre anmäld sjukfrånvaro begära in sjukintyg från eleven eller elevens vårdnadshavare.

I andra fall kan det behöva utredas om elevens frånvaro beror på en för eleven otillfredsställande lärandemiljö, t.ex. bristande bemötande eller behov av särskilt stöd. Det är också viktigt att skolan dokumenterar arbetet med att åtgärda frånvaro och att det finns goda rutiner för uppföljning av frånvaron, t.ex. så att elever inte kan vara frånvarande utan att det framgår av skolans frånvarorapportering.

I kommentarerna till Skolverkets allmänna råd om att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan anges att skolan behöver dokumentera sitt arbete med att utreda problem och vidta åtgärder för att komma till rätta med frånvaron. Arbetet med en elevs frånvaro kan pågå under lång tid och bestå av omfattande utredningsmaterial. Det är därför angeläget med tydliga rutiner för hur arbetets alla delar dokumenteras. Dokumentationen innebär också ett stöd under arbetets gång och skapar kontinuitet. Det är därtill viktigt att rektorn ser till att åtgärder följs upp och om de visat sig verkningslösa, att nya åtgärder prövas och utvärderas för att få eleven att delta i utbildningen. (Skolverkets allmänna råd med kommentarer, Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan, s. 22 f.). (prop. 2017/18:183, s. 73–76)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det fortsatt föreligger brister i skolenhetens arbete med att utreda upprepad eller längre frånvaro. Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn visserligen i flera fall startar utredning för elever med upprepad eller längre frånvaro, men att detta inte sker i samtliga fall, trots att det har bedömts som behövligt. Detta är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Västerviks kommuns verksamhet vid introduktionsprogram vid Västerviks gymnasium Rektorsområde 4 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller studiehandledning på modersmålet och frånvaro. Det finns därför skäl att förelägga Västerviks kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Särskilt stöd och åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att rektorn har informerat samtliga lärare och övrig personal om skollagens krav gällande anmälan till rektorn om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Av redovisad dokumentation framgår att rektorn har mottagit 22 anmälningar under den period för vilken redovisningen gäller. För varje sådan anmälan har rektorn skyndsamt påbörjat utredning av elevens behov av särskilt stöd, bortsett från de fall där åtgärdsprogram redan har utarbetats sedan tidigare. Vidare framgår av redovisad dokumentation att rektorn, för varje genomförd utredning av behov av särskilt stöd, har fattat beslut om att utarbeta eller att inte utarbeta åtgärdsprogram. Huvudmannen har inkommit med de tre senast beslutade åtgärdsprogrammen. Av dessa framgår bland annat elevens behov av särskilt stöd, hur detta stöd ska tillgodoses samt hur det går till att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn har följt upp arbetet och konstaterat att fler anmälningar om behov av särskilt stöd numera inkommer till rektorn och att det har utarbetats fler åtgärdsprogram där elevernas behov av särskilt stöd tydligare framgår. Vidare har rektorn konstaterat att rutiner för och dokumentation av arbetet med särskilt stöd har förtydligats. Rektorn ser dock behov av att utvecklingsarbetet fortsätter.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt skollagen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet och att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt skollagen ges möjligheter till kompetensutveckling (2 kap. 34 a § första stycket skollagen).

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygsriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn.

Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Vidare framgår att samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Beslut av en rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § (28 kap. 16 § skollagen).

Av förvaltningslagen framgår att en myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende så snart som möjligt ska underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövligt (33 § förvaltningslagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Hans-Göran Arvidsson

Beslutsfattare
Signerat av: Hans-Göran Arvidsson

X Cecilia Johansson

Föredragande
Signerat av: Cecilia Johansson

